

ELŐFIZETESI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 5 és
 Ünnepek utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszaszedésénél
 vagy megőrzésére nem vállal köte-
 lezet.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 23.

Ujabb válság előtt.

(—a.) Addig, míg a kibontakozásra irányuló tárgyalások ismeretessé nem lettek, a koalíció vezérbizottságát a jogoság látszatával lehetett vádolni, hogy az ország nagy ügyéhez nem illő titokzatos eljárást üz s a koalícióban részt vevő pártokat is lehetett gyanúsítani, hogy túlságos követelésekkel megakasztják a válság megoldását s akadályokat gördítenek a kibontakozás elé.

Fel is merültek ilyen hangok a sajtóban. Akik torkig vannak a lejárt rendszerrel, vagy akik a hosszas bójtölés után szereket volna már érvényesíteni, türelmetlenül sürgették a vezéreket, hogy tegyenek félre minden tekintetet, hagyjanak fel az örökös közjogi meddő vitakozással és lássanak valahára munkához, amelyre oly nagy szüksége van az országnak.

Lapunkban is nem egy ilyen irányú cikk jelent meg. Önzetlen jóindulat volt a rugója kétségkívül, de most már Apponyi beszédéből ismerve a tárgyalások menetét s a dolgok állását, bevallhatjuk, hogy e cikkek hátterében jókora adag tájékozatlanság is volt. Ily nagy akadályokra nem voltunk elkészülve.

Apponyi tegnapi beszéde után el kell ismerni, hogy a koalíció vezérei nem léptek fel valami túlzó követelésekkel

A függetlenségi párt jól tudja azt, hogy a választásokon a 48-as politika nem jutott többségre, számolt avval is, hogy a koalíciónak egy harmadát 67-es alapon álló politikusok képezik és azért csak olyan pontokat vettek fel a koalíció programjába, amelyek a 67-iki kiegyezési törvény betűjében vagy szellemében foglaltak, de mindeddig végrehajtva nem lettek.

A korona részéről nem is merült fel más akadály, mint a katonai kérdés, de itt aztán zátonyra is jutott a kibontakozás hajója.

A felség ragaszkodik a kilenczes bizottság katonai programjához ezen túl menni nem hajlandó.

A koalíció ismerve a leküzdhetetlen akadályokat abba is belenyugodott volna dicsérendő önmérséklettel, hogy a katonai kérdések ezuttal kikapcsoltassanak a programponctok közül mindaddig, míg több pénzt vagy több katonát nem kíván a katonai kormány.

A katonai kormánytól azonban ugyancsak több pénzt és ugyancsak több katonát követel a nagyhatalmi politika.

Mivel pedig az ellenzék újabb engedmények, vívmányok nélkül nem szavazhatja meg az újabb katonai terheket, mert elvesztené választói előtt népszerűségét, a korona pedig újabb engedményekre nem hajlandó, a kibontakozás nemcsak holt pontra jutott, hanem újabb s még nagyobb

válság elé állította a nemzetet és a koronát.

A koalíció összetartása úgy a képviselőházi elnökválasztásnál, mint a tegnapi nagy értekezleten oly impozánsan nyilvánult, hogy ezzel szemben az esetleg ki-nevezendő kisebbségi kormány absolute semmit sem ígérhet a koronának.

Arra, hogy pátensekkel kormányozzák az országot, gondolni sem lehet. Az új választástól pedig elég oka van félni a kiegyezés minden őszinte barátjának.

Hogy micsoda válság elé nézünk, eléggé jellemzi az a Bécsből származott hír, hogy a király lemondani készül, aminek a bécsiek azt a reménységet fűzik, hogy a trónörökös könnyebben bánhatik el a magyarok követeléseivel, mert ő... nem tett esküt az alkotmányra.

Azt mindnyájan tudjuk, hogy a válságban a legnehezebb helyzete felséges királyunknak van, akinek attól kell tartania, hogy ha valamelyest enged a magyaroknak, hogy rendbe jöjjön itt a dolog, annál nagyobb baj támad belőle odaát, a másik országában.

A király esküt tett a magyar alkotmányra, de eddigi magyar tanácsosai úgy magyarázták neki alkotmányunkat, hogy a katonai vezérleti nyelv felségjog. Harmincznyolcz esztendő óta ezt hallotta mindig, osztrák tanácsosai most is ezt mondják neki, meggyőződése szerint ez dynastiája s a monarchiának is az érdeke és most azt kívánják tőle, hogy néhány nap alatt

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Sári néni Rómában.

Irta: Ifj. Molnár Károly.

1903. Szent Péter és Pál ünnepének vigíliáján vasárnap érkezünk Rómába holtra fáradva a hosszú uttól. — Ahogy azonban az örök városban Szt. Péter páratlan bazilikáját megpillantottuk, új erőt öntött tagjainkba egy kimondhatatlan édes érzelm, amely végigszongott minden porcikánkon.

A bazilika közvetlen közelében egy háromemeletes kényelmes zárandokházban lettünk elszállásolva, ahol francia paulai apácák német kunyhóval fogadtak bennünket, magyarokat — talán olaszul is beszélte hozzánk. Mi persze autaló hidegvérrel hallgattuk beszédjüket, mivel hogy annyit értettünk taliánul, mint arabusul.

Dohányozni és az illatos narancserdők hiányában hűsölni egy különálló jónagy földszinti előszobában gyűltünk össze, ahol élcelődve túrtuk a kánikula csillagzatának negyvenöt fokos ragyogását.

Épen itt üldögéltünk egyszer s vártuk, mikor enged már a hőség, hogy Róma megtekintésére előírt programok szerint elinduljunk, amikor egyszer csak egy összetöprődött öreg asszony gurul be a szála ajtaján s jóságos szemeit forgatva megáll előttünk.

Tudtam, hogy a talián nép módfelett toladó, de e napbarnított öreg asszony merészsége mégis kihozott sodromból s odaszóltam egyik budapesti szomszédomnak:

— No nézze, kérem, ezt a berzlit! Eddig azt hittem, hogy csak nálunk, Magyarországon vannak ilyen középkori maradványok, de most látom, hogy a talián menyecskék is megvénülnek egyszer.

— De hogy néz savó szemeivel az öreg! monda szomszédom, szentül megléven győződve, hogy az olasz létére egy kukkot sem ért magyar beszédünkből.

Mennyire meglepődünk, amikor mégis megszólal az öreg tiszta magyarsággal:

— Nézek, tekintetes uraim, mert hogy én is magyar földről való vagyok s jól esik a magyar beszéd.

— De hát mit keres maga itt,? — mondtam én a meglepődés engesztelő hangján.

— Fogadásom volt, hogy eljövök Rómába meglátni az öreg papát még egyszer: az iránt zárandokoltam el.

— Talán csak nem gyalog jött néni??

— Biz én úgy fogadtam a jó Istennek és az ő szent segedelmével úgy is jöttem idáig. Május negyedikén indultam el Nagyszombatból (mert odavaló vagyok és Sári néniék hívnak) és tegnap julius elsején érkeztem ide. Itten hallottam hogy magyar zárandokok vannak épen Rómában, hát mondok, felkeresem az urakat.

— Két hónapi gyaloglás!! Elszörnyűkötünk rajta! Hogy telik ki ilyen öreg csontokból ilyen erő!

— Mert hány éves, néni?

— Még csak nyolcvannégy, uram; de őszentsége kilenczvennégy, és mégis jól érzi magát. Megátán lassan jöttem, sokat pihentem nagyokat imádkoztam...

Hallottam, hogy az olasz beszéd közel áll a latinhoz, csak minden »usz« végű szó helyett

Uj üzlet.

Meglepő olcsón csakis

Uj üzlet.

Havas Béla kézmű-, divat- és rövidáruházában

NAGYVÁRAD Zöldfa-utca. 36. szám (Zöldfa-kávéházzal szemben.)

lehet vásárolni

Ruhaszövet 120 cm. széles — — — 34, 68, 96.
 Kosztüm kelmék 140 cm. széles — — — 118, 135, 186.
 Francia Delain mtr.-je — — — — — 29, 48.
 Cosmanosi mosó voál mtr.-je — — — 19, 29, 27.

Vásznak, asztalneműek, kanavász szőnyeg, függöny és ágysterítők, selymek és rövidárak óriási választékban.

megváltoztassa egész életében vallott meggyőződését, alkotmányos felfogását.

A királyra is, a nemzetre is most jönnek a válságnak és megpróbáltatásnak legnehezebb napjai.

Vajha kiállnánk e nehéz próbát úgy, hogy a király és a nemzet megérve egymást, kivezetnék az országot e nagy válságból az erkölcsi és anyagi boldogulás békés útjára.

Fölmentett főispán.

A hivatalos lap legújabb száma jelenti, hogy ő Felsége *Kolossváry* József, Veszprémmegye főispánját állásától, buzgó szolgálatának elismerése mellett, fölmentette.

A politikai válság.

Andrássy missziójának meghiusultával azt vélték politikai körökben, hogy rögtön megbízást kap a kormányalakításra valami szürke ember, kit kéznél tartott a szabadelvűpárt és szombatra már megkapja felmentését a Tiszakormány.

Nem így történt. A korona még nem tette túl magát minden skrupuluson és ismét a kihallgatásokhoz folyamodik. Ma *Wekerle* hívta a királyt.

Wekerle az adott viszonyok között éppen olyan kevéssé fog kabinetalakításra vállalkozni, mint *Andrássy*. *Wekerle* éppenséggel nem szürke ember és ha ma nem is képviselő, legalább annyit nyom a latban, mint bármelyik más politikus; ha a Háznak nem is tagja, mégis mindig államférfiúnak tekintették, akinek véleményét minden válságos esetben kikérték és akinek a mostani válság során tudomása volt minden lépésről, mely akár jobbról, akár balról történt.

Wekerle programja semmivel sem kevesebb, mint a szövetség ellenzéki volt, de azonfelül abban a hamis feltevésben leledzik, hogy a szabadelvű és a függetlenségi párt

együttműködését kívánja meg. Ez a feltevés végleg megdőlt; a terv amúgy is halva született, de a tegnapiak után teljesen kizárt dolog, hogy a függetlenségi párt valaha együtt menjen Tisza gárdájával.]

Wekerle különben is közelebb áll felfogásában a szövetség ellenzékihez, mint Tiszához és mivel sem a király programja neki, sem az ő programja a többségnek nem kell: *Wekerle* kihallgatása csak úgy fog végződni, mint tegnap *Andrássy*. Legfeljebb megtörténhetik, hogy *Wekerle* is egy napig újból tárgyal a többséggel, de ez is csak halasztás és nem megoldás.

A szabadelvűpárt újabb bomlása.

A megfogyott szabadelvűpártot újabb kiválások veszedelme tenyegeti; de ez a veszedelem nincs annyira közel, mint sokan hiesztelik. Igaz, hogy tegnap este a Pannóniaszállóban együtt voltak a kuruczok magyarok és fel is esküdtek az újabb szecsesszióra, de a tétel, melyre felesküdtek, nagyon is ingatag. Az összeesküvők számszerint eddigelé *huszonketten* vannak. Eredetileg úgy volt, hogy rögtön kiugranak, mihelyt a király kisebbségi kormányt nevez ki; utóbb ezt is meggondolták és abban állapodtak meg, hogy kilépnek, mihelyt a kisebbségi kormány valami törvényteleneséget követ el és mindenestre, ha a kisebbségi kormány a Házat királyi kéziratral el akarná napolni. Az alap tehát ingatag és bizonytalan, de megvan a hajlam a kipésre és ez egyelőre abban nyilvánult, hogy a második számú disszidensek nem vettek részt a tegnapi szabadelvű pártvacsorán, hanem külön vacsoráltak a Pannóniában. Mesélik azt is, hogy a szabadelvű tizenhatos gondoló-bizottság tegnap este leszavazta Tisza Istvánt. Allitól Tisza valami előterjesztést tett, mely az ellenzéki koalíció ellen is irányult és a bizottság ezt az előterjesztést elvetette.

Magyar nyelv a közös hadseregben.

Mialatt a magyar nép visszafojtott lélegzettel lesi a király döntését a magyar nyelvnek a hadseregben való érvényesülése iránt, az alatt a közös hadsereg magyar ezredeiben nagy izgalmat okoznak azok a naponként érkező *hadügyminiszteri rendeletek*, melyek a magyar nyelv irodai használata ügyében adtak ki.

A közös hadsereg magyar ezredeinél és a magyar altisztekkel szemben tanúsított melőzés pár hét óta megváltozott. Az utóbbi időben ugyanis az olyan altiszteket, kiknek némi iskolázottságuk van, tömegesen vezénylik az ezred, zászlóalj- és századirodába az irodai szolgálat elsajátítása végett. Mindezt pedig az a hadügyminiszteri rendelet okezza, hogy a közös hadsereg magyar ezredeinél a *hatóságokkal való levelezés magyar legyen*, ami kellő számú irodai szolgálatban jártas magyar altiszt hiányában nem volna lehetséges.

Egyszermind a hadügyminiszteri rendelet alapján, mely 10–12 nap előtt érkezett az ezredkezhez, a magyar ezredéknél eddig alkalmazva volt nem magyar ajku és magyarul nem tudó altiszteket tömegesen helyezik át a közös hadsereg osztrák ezredeihez s viszont az osztrák ezredéknél eddig alkalmazott magyarul tudó altiszteket a magyar ezredkezhez vezényelik. Eddig Budapestről több mint 40 idegenajku altiszt lett sürgősen áthelyezve Ausztriába s helyettük magyar altisztek jöttek az ezredirodába. A még ittlévő idegenajku altiszteket is értesítették, hogy áthelyezésük rövid idő alatt meg fog történni; csak addig maradnak, amíg elegendő számú magyar altiszt lesz az irodai teendőkre. A magyar altisztek között nagy az öröm, ők abban a téves hitben vannak, hogy az altizti mozgalom a magyar vezényleti és szolgálati nyelv behozatalával függ össze.

Tisza és Wekerle a királynál.

Dél előtt kilencz órakor gróf *Tisza* István miniszterelnök a miniszterelnöki palotából a királyi várba ment. A kabinetirodába tért be, ahol közel háromnegyed óráig maradt, amennyire, hogy valószínű, hogy azt az időt nemcsak báró *König* töltötte, hanem újból kihallgatásra ment a királyhoz, amiről azonban kommunikét kiadni fölöslegesnek tartják.

Ez az előzménye annak, hogy negyed tizenegy órakor udvari futár jelent meg dr *Wekerle* Sándor Damjanich-utcai lakásán s a volt miniszterelnököt kereste. A közigazgatási bírósághoz utasították, ahol meg is találta *Wekerle*t, a kinek átadta a kabinetiroda levelét, amely déli egy órára kihallgatásra rendeli a királyhoz.

Wekerle azonnal a lakására ment, hogy

»ó« végűt kell mondani, aztán a »ci« és a »ce« szótagok helyett »csit« és »cset« kell ejteni.

Odaszóltam hát barátomnak ilyen eltaláló-nositott latinsággal.

— Vajjon nem hazudik ez a Sári néni? Hátha valami ideszakadt cigányasszony s most meg akar pumpolni bennünket (mert hogy elég szerezseny képe volt az öregnek).

De rémületünkre erre megint az öreg asszony válaszolt, de tiszta olaszul, de hogy mit: azt meg mi sem értettük.

— Hogyan, Sári néni, — kérdém csodálkozva — tud taliánul is?

— Gagygok valamit.

— Nyolczvannégy esztendő gagyogás — mondám én — mert csak úgy forgott a nyelve a talián beszéd körül!

— Igen, mert megtanultam utközben, míg jöttem. Meg aztán már egyszer jártam erre, — tizenöt esztendővel ezelőtt. Akkor is ragadt rám valami.

— No Sári néni, maga nagy talentum! — Hát aztán milyen nyelven beszél még ezen kívül?

— Németül, meg franczójúl, mert hogy egyszer voltam Lurdban az én szűz Máriához. Akkor az uton tanultam meg. Gyalog jártam meg azt az utat is másfél esztendő alatt. Egyszer voltam a szentföldön, Jeruzsálemben, akkor meg a törökből ragadt rám valami.

— Hát ott is járt? — Kiáltottunk fel ketten is álmélkodva; — oda is gyalog járt? —

— No igen, felelt természetesen Sári néni — mert én huszonötéve mindig csak járok. Magyarországnak is minden bucsujáró helyén voltam egy nehányszor.

— Maga akkor, Sári néni, valóságos zarándok asszony, meg aztán azonkívül valóságos filológus!

— Azt nem tudom, micsoda; de uram tessék nekem megmondani, mikor tetszenek menni a szentséges atyához? Nem szeretnék kimaradni.

Azt hiszem, az bajos lesz Sári néni! mert már be vagyunk jelentve a pápánál és csak épen kilenczvenöt belépőjegyet nyomattak ahányan a zarándoklatban vagyunk. Sári néni pedig nem tartozik mihozzánk. Jegy nélkül pedig oda be nem mehet ember fia. — Különben mi pénteken, július 3-án, déli 12 órakor megyünk a fogadtatásra.

— No akkor én is ott leszek, — mondá Sári néni a legtermészetesebb hangon.

Mi csak ráztuk a fejünket, mert tudtuk, hogy iszonyu nehézségekbe ütközött ami audienciánk kivitele is a már beteges XIII. Leónál. De azért Sári néni számított.

Zichy Gyula gróf, a szentatya tényleges kamarása mindennap felkeresett bennünket szálásunkon, sőt egynéhányszor velünk is étkezett. Őt vette kéréseivel ostrom alá Sári néni, hogyhát a pápai fogadtatásnál ő is becsuszhatnék valamiképen a Kelemen kápolnába, ahol XIII. Leó fogadni fog.

A nemes gróf nem merte biztatni, mert oda jegy nélkül senki be nem mehet. Azok meg már ki voltak nyomtatva a vatikáni nyomdában külön ez alkalomra.

De Sári néni nem tágitott.

A fogadtatás napján csakugy felkészült, mint mi; egy bécsi magyar orvosnak velünk levő fiatal szintén magyar, veszedelmesen csinos fele-

sége adott neki egy fekete csipkekendőt (a nőknek ebbe kell megjelenni a pápa előtt) és csoportunkhoz verődve jött ami Sári néni.

A Damazus-udvaron violaszínü reverendába öltözve már várt bennünket Zichy gróf s mind-egyikünknek kezébe adta a belépő jegyet.

Persze, Sárinéniem nem jutott.

Sirt az öreg, mint a záporosó.

Erre aztán megszánta a fiatal főpap, Gróf Zichy, s az ajtón álló gárdistáknak egy-egy szót szólva, valahogyan bejuttatá Sári néni a Kelemen-kápolnába nevezett gyönyörű terembe.

Csőmben körbe-állottunk.

Egyszer egyenletes léptek hallatszottak s pompás őrseg közepette négy kurtaselyemnadrágos fickó hordozható széken behozta XIII. Leót.

Eljenezünk, egyáltalában érzelmeinket nyilvánítanunk nem volt szabad.

Micsoda látvány volt ez!

Egy törékeny aggastyán tulvilági glóriában már jószágos szemével bizalmat gerjesztően tekintve körül.

— Hungari, hungari! — mondá töredezett de édes hangon.

Aztán körülhordozták s mi mindnyájan abban a szerencsében részesültünk, hogy megcsókolhattuk a történelem egyik legnagyobb pápájának kezét, amelyet Zichy gróf tartott mindenkinek ajkához.

Meglepett a nagy vigyázat, amelylyel körülhordozták a szent-atyát. Ugyanis mindegyikünk csak akkor láthatta a pápát amíg kezét csókolta. Amikor pedig mellette térdelő szomszédjához érték a hordszéket vivő lakájok, a testőrök ugy rendezkedtek el a pápa körül halálos csendes-

megtegye az előkészületeket a kihallgatásra, a melyről délből a télvhivatalos »Bud. Tud.« az alábbi kommunikét adta ki:

Ő felsége dr. Wekerle Sándort, a közgazgatási bíróság elnökét déli egy óraker magánkihallgatáson fogadja.

Bécsből telefonozzák, hogy ott már ma korán reggel tudtak a Wekerle második audienziájáról, amely nagy szenzációt keltett bár a N. Fr. Pr. előkészítette erre a közönséget, hogy az udvar újból békés kísérleteket hoz. Állítólag a terv az, hogy még e héten kineveznek egy átmeneti, kisebbségi kormányt, de ezzel egyidejűleg működik az új homo regius, akinek a szerepét — úgy látszik — Wekerle Sándornak szánták.

Politikai körökben nem tartják lehetetlennek, hogy Wekerle nem vállalja ezt az esetleges megbízást, amelynek sikeréhez semmi reménység nincs, bár kivált osztrák politikusok valószínűnek hiszik, hogy a király Wekerlének több koncessziót adna, mint Andrásynak s állítólag az ok az, hogy Tiszák a király hangulatát Andrassy ellen ellenségessé tették. Annyi azonban bizonyos, hogy ha Andrassy nem ért el eredményt, Wekerle még kevésbé fog, mert az ellenzékkel szemben való tárgyalásait megnehezítené a kisebbségi kormány ki nevezésének a híre is.

Bécsből jelentik: A mai délelőtt folyamán a kabinetiroda, a közös hadügyminiszterium és pénzügyminiszterium közt állandóan telefonbeszélgetés folyt.

A király lemondása.

Bécsből telefonozzák, hogy a magyar ellenzék elhatározása nagy izgalmat keltett. A helyzetet itt kétségbeejtőnek látják, mert elkerülhetetlennek látják, hogy a király mégis engedni lesz kénytelen a magyar kívánságok előtt. A keresztényszocialista *Deutsche Zeitung* mai számában azt írja, hogy az osztrák képviselőházban tegnap komolyan foglalkoztak a király lemondásának hírével. A

ségben, hogy a szentatya mindenki előtt fedezve volt. Azonkívül aki épen csókolta a pápa kezét a hátemeggett mindig két alabárdos gárdistát talált, akik a pápa székével egy irányban haladtak, csakhogy a mi hátunk megett.

Hja! Őrizni kell egy ily életet mert különösen így fogadtatásoknál a legnagyobb vigyázat mellett is bekerülhetne esetleg valami rossz szándéku ember s mi kellett volna egy kilencvennégy éves aggastyánnak??

Miután körülhordázták a szentatyát visszaértek vele oda, ahonnan kiindultak, ott letették s ő felállva tulvilági hangon ünnepélyesen megáldott bennünket, aztán csöndben elvitték. Az egész fogadtatás, mindenség megvolt négy öt perc alatt.

Meghatva távoztunk e helyről, börtönében hagyva a fogoly világegyedelmet.

Sári néniről egészen el is felejtkeztem.

Felkerestem hát. Szemeit törülgette.

— Oh Istenem, de rosszul néz már ki!

Ezelőtt tizenöt esztendővel milyen más volt!

Csak legalább addig engedné még Isten megélni, amíg megegyszer láthatom...

Vágya nem teljesülhetett, mert a fogadtatás utáni tizenhetedik napon 1903 július 20-án, XIII. Leonak, a börtönelem egyik legnagyobb emberének halálhírétől jajjongott a földkerekség.

S így szegény Sári néni, ha megegyszer elzarándokol Rómába, ott már nem Leo pápát fogja találni, hanem egy másikat, a nagy lélekben egy csöppet sem szegényebb X. Piust.

lap szerint az volt a nézet, hogy *Ferencz Ferdinándnak* könnyebb volna a helyzete, mert őt nem kötné a koronázási eskü.

Szell Kálmán Budapesten.

Szell Kálmán ma ismét Budapestre érkezett s több havi tartózkodásra rendezkedett be. Ez azután a világ mostani stádiumában nagyon is figyelemre méltó. Nagy érdeklődés néz a mai udvari ebéd elé, melyre az ellenzéki *Bakonyi Samu*, *Bartha Ödön* és *Leszkay Gyula* hivatalosak.

A színház a zöld asztalnál.

— A szinügyi bizottság ülése. —

Tegnap foglalkozott a szinügyi bizottság a nagyváradi szintársulat újonnan szerződött tagjainak névsorával.

A bizottság tagjai még nem mondhattak véleményt a szerződött tagokra nézve, mert azokat egy-kettő kivételével nem ismerik. Elég érthetően kifejezést adtak azonban a bizottsági tagok azon nézetüknek, hogy az a folytonos csereberélés, mit Somogyi minden évben követ a társulat tagjaival, éppenséggel nem szolgál az előadások előnyére. Mikor néhány jó taggal megösmékedik a közönség s azokat megkedveli, elérkezik a szerződöttség ideje s akkor azokat elbocsájta az igazgató, hogy előtte is ismeretlen színészekkel experimentáljon. Lehet, hogy ez az igazgatóra egy vagy más tekintetben előnyös, de az előadásokra hátrányos, a közönség előtt pedig éppen nem kedves. Már az igazgatóknál meg éppen szokatlan.

Megválnak, hogy a mostani csapatos változás hogy fog bevalni s nem ismétlődik-e az, hogy mikor a szinügyi bizottság megteszi a kifogásait, már nem lehet segíteni, mert a szerződés köti az igazgatót. Így volt a multban.

Az ülés végén dr. Várady Zsigmond vetett fel érdekes eszmét, a szinművészet nemesebb irányba terelésére vonatkozólag. Erősen rámutatott a mai erkölcstelen, léha irányzatra, mikor minden ocsmányságot és hülyeséget beadnak a közönségnek.

Az eszme szép, de nagy erkölcsi erő, fáradhatlan munka, bozgalom és anyagi áldozat kell, hogy eredményt lehessen elérni. Ha sikerül, mindezen áldozatot megérdemli a közönség izlésének jobb, nemesebb irányba terelése s az ebből fakadó erkölcsi haszon.

A szinügyi bizottság ülésének lefolyása a következő volt:

Dr. Hoványi Géza elnöklete alatt Mezey Mihály, Harmathy Károly, dr. Halász Lajos, dr. Várady Zsigmond, dr. Kurländer Ede, dr. Gyémánt Jenő, dr. Dóri Ferencz, Kószeghy József, dr. Mihály Lajos, dr. Moskovits József, Eleméry Ferencz aljegyző és Somogyi Károly szinigazgató.

Az új tagok.

Dr. Hoványi Géza bejelentette, hogy az októbertől szerződött új tagok névsorát a szinigazgató bemutatta, a szerződésekkel együtt március 1-én. Amikor a névsort a bizottságnak előterjeszti, megjegyzi, hogy a szinügyi bizottságnak Husvét vasárnapja után 15 nap alatt kell az új tagokról nyilatkozni, s az esetleges kifogásokat októberig köteles a szinigazgató figyelembe venni.

Az új tagok:

Szereplő nők: *Angyal Ilka* drámai hősnő (Szerény Hermin helyett); *Bárdosi Irma* koloratur énekesnő (Vlassák helyett); *Gerlaci Hermin* subrett (Garzó Adél helyett); *Komáromi Mariska* naiva (Berlányi Vanda helyett); *Simó Mariska* komika és anyaszínésznő (Benkő Jolán helyett); *Anday Terka* segédszínésznő. Férfiak:

Hajnal György buffó (Szathmáry helyett); *Peterdy Sándor* drámai hős (Klenovits helyett); *Székely Gyula* baritonista (Horváth helyett); *Sz. Nagy Imre* tenorista (Békely helyett); *Palásthy Sándor* különböző szerepekre.

Ezeket kivül a karban is lesz nagyobb változás.

Dr. Kurländer Ede arról szeretne tájékozódni, milyen szerepkör nincsen betöltve. Nézet szerint hiányzik a népszinműénekesnő, a vigjátéki anya, a naturburs és egy társalgási színésznő. Utasítsák Somogyit, hogy ezeket a szerepköröket töltsen be.

Somogyi Károly felvilágosításul megjegyzi, hogy a naturburs nem önálló szerepkör, Rhédey és Palásthy játsza; népszinmű énekesnő szerepet játszik Áradi, Gerlaci és Bárdosi. Simó Mariskát még nem ösmeri. Közbevetett kérdésre kijelenti, hogy a felsoroltakon kívül más nem megy el a társulattól.

Dr. Várady Zsigmond azt látja, hogy a palota színházzal a közönség müigénye nem szállott alá s azt hiszi, hogy a beteresztett névsor nem elégíti ki a közönséget. Komoly aggodalma van, hogy a drámai előadások iránt ellankadt érdeklődést a drámai személyzet képes lesz-e újból felkelteni. A dráma emelése kötelessége a bizottságnak, az elfajult operett irodalom termékeivel szemben.

Dr. Moskovits József akkorra tartja fent a kritikát, ha az új tagokat látja. Kitér arra, hogy bizalomnak kellene kifejldődni a szinigazgató és szinügyi bizottság között, aminek az lenne a következménye, miszerint előre értesülve a szinigazgató az óhajról, hogy kit tartson meg s kit bocsásson el, minő darabokat vásároljon meg. A hibák a bizalom hiányából keletkeznek.

Dr. Gyémánt Jenő helyesli az előtte szóló fejtegetéseit. Ajánlja az igazgatónak, hogy előbb nézze meg, akit szerződötteni akar.

Dr. Halász Lajos a jó összjáték miatt helyén valónak tartaná, hogy a tagok évekig együtt legyenek s ne változzanak folytonosan. Itt éppen ellenkezőleg történik.

Somogyi Károly Simó Mariskát kivéve mind megnézte. Hiszi, hogy az új tagok iránt támasztott aggályokat eloszlatja.

Dr. Dóri Ferencz szintén helyteleníti a folytonos tagváltozásokat. Mindég 2-3 hónap kell az új tagok összetanulására. Kérjék fel az igazgatót, hogy állandósítsa a társulatát. Indítványozzák továbbá, hogy ez irányban irjanak át a többi városok szinügyi bizottságához.

Dr. Moskovits József ezt kivitethetetlennek tartja. Mi csak a szinpadon ismerjük a tagokat, mig az igazgató a viszonyait is ismeri.

Dr. Hoványi Géza rámutat, hogy a hírlapok előre közölték az új s a távozó színészek neveit. A bizottság az új tagok felett csak akkor határozhat, ha megismeri őket. Az helyén való hogy a szerepkörök betöltése tekintetében nyilatkozzanak. Birálja, hogy e tekintetben jogos-e a Kurländer felszólalása. Népszinmű énekesnő mint a multban, fájdalom, ma már nincs, még a fővárosban sincs; de szindarab sincs. Talán az irodalom megtalálja e felé az új közép utat s akkor szinművésznő is akad arra. Népszinmű énekesnő eddig sem volt a társulatlál. — Ha a most szerződött új énekesnő nem válnék be a közönség izléséhez, ezt majd kifejezheti a bizottság. A naturburs szerepekre, azt hiszi, lesz két megfelelő erő az új tagok között.

Dr. Várady Zsigmond saját tapasztalatai után mondja, hogy a drámai szerepkört nem látja betöltve.

Dr. Hoványi Géza a tetszést és nem tetszést, subjektív érzésnek tartja. Egy színész az egyiknek tetszik, a másiknak nem. Az igazgató érdeke, hogy olyanokat szerződtesse, akikkel a közönség meg legyen elégedve.

Mezey Mihály a szerződést akként értelmezi, hogy a szinügyi bizottságnak már most jogában van hozzászólni a szerződöttesekhez.

Dr. Várady Zsigmond is így vélte s ezért nem veszi tudomásul a drámai szerepkör betöltését.

Dr. Moskovits József képtelenségnek tartja a Mezey álláspontját.

Dr. Kurländer Ede azt kifogásolja, hogy a távozó színészeket a szezon végén nem léptetik fel, hogy ne érezze a közönség távozását. Kéri, hogy a távozók utolsó fellépésénél ezt jelezzék a színlapon.

Ezután hosszasan vitatkoztak a Mezey által felvetett kérdés felett.

Az új tagok szerződésére határozatot nem hoztak s csak akkor nyilatkozik érdemlegesen a bizottság, ha a szerződött tagokat megismeri.

A színművészet emelése.

Dr. Várady Zsigmond egy régi ideáját vetette fel az ülés végén. Vannak fehér, piros és szabad színházak. Nem ismerteti ezeket, mert tudják, mit jelentenek e jelzők. A Somogyi színháza szürke színház, nem történelmi benne semmi lendületes, ideális, amely lelkesít, felemelné a közönséget. Rámutat a nagy áldozatokra, amelyeket a színház létesítésére hoztak, azért, hogy a művészet magasabb szempontjainak kultiválása által a város anyagi és erkölcsi színvonala emeltesse. Nem elég, hogy játszanak, kontaktusba kell jönni a nép lelkével, a magasabb irodalommal. Erre példát hoz fel. A külföldi színművelőket becsüli, de a színház nem arra való, hogy a Mulató isteneket s más Herkules munkákat adjanak. A közönség aljasabb gerjedelmének ad tápot a sok külföldi férczmű s erre rengeteg pénzt adnak ki szerzői díj. Amivel a magyar színházak ma szolgálnak, nincs művészi becsük. Mióta a fabódétól megváltunk, a nagyváradai színművészet visszaesett. Egészségesebb és jobb fejlődést kíván. Törekedjék az igazgató, hogy a színház a magasabb drámához visszatérjen. Somogyi és a sajtó előmozdíthatják a magasabb művészet felemelését. Ha ezt látják, szívesen áldoznak szubvenzióra is. Magasabb dalmű nélkül nem színház a színház. Az orfeumban sem hallunk alantasabb dolgokat, mint az operettekben.

A nagyváradai társulat nem szerződhet oly kiváló énekeseket, de ezért azt nem szabad mondani, hogy inkább ne adjanak magasabb művészi darabokat, mert a kiválóbb zeneértőktől eltekintve, a közönség a gyengébben előadott, de nemesebb fajú darabokban is élvezhet. Lehetne a vidéki színigazgatóknak közösen szervezni ilyen társulatot s ez ciklusonként felváltva, más-más városban tartana előadásokat. Hivatkozik e tekintetben Olaszországra, ahol így fejlődött ki a magasabb zenei kultusz. A drámai művészetet emeljék legalább oda, ahol a bódében volt. Itt adják Shakespeare darabokat és operákat. Ajánlja az eszmét a színügyi bizottság elnökének és a színigazgatónak a figyelmébe s kéri a bizottságot, hogy az eszmét vegye pártfogásába s ajánlja azt az igazgatónak.

Dr. Gyémánt Jenő méltányolja a felvetett eszmét, de annak kivételére aggályai vannak. Kéri, hogy az ügyet tüzzék ki külön tárgyalásra.

Dr. Hoványi Géza szépnek tartja az eszmét, amely mindannyiuk kebelében él. Már a színház megnyitásakor kifejezte azon óhaját, hogy a színház belül is legyen fehér, de ez nagyon nehéz ott, ahol csak egy színház van. Fogadják el az indítványt s a kérdést tüzzék ki tárgyalásra.

A bizottság az indítványt elfogadta.

Transformátor házikó.

Kis lakokról énekeltek már a költők, az erdei lakról pláne versenyt énekel Tompa, Arany és Petőfi, de a transformátor házikóról ez ideig hallgatott a lant.

A villany világítás sok csodát hozott. Vannak remek kis ládák felrakva két oszlop tetejére, melyet bámulva néz a jó falusi nép s csodálva kérni mi lehet?

Egy atyafi meg is fejtette. Hát bizonyosan a város pénzét tartják benne, hogy el ne csaklizza valami sipis féle.

Nol' ahhoz volt volna, mert ott is van egy, ott is, minden két oszlop közt egy-egy.

Hanem bizonyosan a városi villanyos vasut

aktáit tartják benne, már t. i. amennyiben nem fér a levéltárban.

Ebben aztán megnyugodtak. Bizonyosan azért tették a villany alá, hogy bátha így hamarabb megindul.

Most új csoda nőtt ki a földből.

A Páris-patak hidját megbővítették, mert így lehetetlen volt a nagy, vasutól áramló forgalmat kocsin is, gyalog is lebonyolítani. Az új hidnak szép széles kocsis- és egészen alkalmas gyalogjáró részt építettek. Szinte gyanus volt, hogy olyan jól bevált annak, aminek tervezték.

Hanem itt az új kor csodája a villany. Emberek jöttek, mértek jobbról, balról, míg végre leütötték egy helyen az ást, — s ni ebben állapodunk meg.

És az új gyalogjáró részen a hid torkolatának kellős közepén megjelent másnap egy jó másfél méteres átmérőjű házikó, büszkén hirdette a villany győzelmét a hűvös gyalogjáró felett.

Azóta sokan csodálkoznak, hogy miért rakták éppen a gyalogjáró kellős közepére ezt a bádög esudát, ha éppen azért építettek új hidat, hogy tágas ut legyen. Azt hiszem az ok nyilván való.

Nekünk elég sokba került a villanyvilágítás, akik pedig bevezették, kénytelenek setében ülni, hogy a villany ára el ne vigye az utolsó betevő párnát a család feje alól. Jussunk van tehát hozzá, hogy a vasutól beforgó idegen sereg észre vegye éjszaka is, hogy itt villanyvilágítás van. Mivel pedig átlag félórán szokott sötét lenni, ha a villamos zavar idült tünetei mind gyakrabban előfordulnak, honnan tudnák az éppen akkor forgó idegenek, hogy villanyunk van, ha a járó közepén levő bódéba nem vágják a fejüket, hol is, midőn szikrát hány a szemük, ennek világításánál elolvashatják a kedélyes felírást, »érteni életveszélyes.«

Most hát áthat a villany mégis tudni fogja a vad idegen is, hogy itt villanyvilágítás van, sőt meg is emlegeti, még az is aki csinálta — vizsgálományleg, negyed iziglen. Kóby.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum bőíti estélye.

Apr. 29. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye (estély.)

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni szíveskedjenek.

* **Személyi hír.** Achim L. András a békés-csabai választókerület országgyűlési képviselője tegnap Nagyváradon időzött.

* **Zana Ágoston és a szabadkőművesek.** Zana Ágoston nagyváradai polgár és társai azzal a kérelemmel fordultak a belügyminiszterhez, hogy a nagyváradai László-király szabadkőműves páholy működését szüntesse be. A belügyminiszter a városhoz érkezett leiratában, mely tegnap érkezett meg, azt válaszolja, hogy a kérelmet, tekintettel arra, hogy folyamodók kérvényükben figyelembe vehető okokat nem hoztak fel kérelmük támogatására, teljesíthetőnek nem találta. A belügyminiszter a kérvényt, mely közvetlenül került fel hozzá, nem küldte vissza a városhoz s így annak tartalma ismeretlen.

* **A királyi tábla udvara.** A nagyváradai királyi ítélőtábla tanácselnöke ártit a város tanácsához, melyben kéri a királyi tábla udvarának rendezését, mely jelenleg szépsézet szempontból többnembeli kifogás alá esik. A városnak különben elvállalt kötelezettsége a tábla udvarának rendezése.

* **Tanítók a polgármesternél.** A közisk. tantestületek küldöttsége jelent meg tegnap

a polgármesternél, kérvén, hogy a küszöbön álló fizetés javítás rendezésénél ő róluk se feledkezzenek meg a város. A nagyváradai tanítók fizetése sokkal kedvezőtlenebb, mint az ország más hasonló berendezésű városában működő tanítók díjazása. A küldöttség szónoka rámutatott arra a lényeges dologra, hogy a tanítók díjazása nem csupán azok egyéni, de a város érdeke is, a mennyiben a tanítók csekély fizetésükből meg nem élhetvén, mellékkereset után néznek s ezt az iskola sanyli meg. A polgármester jó indulatáról biztosította a tanítókat s kifejezést adott azon nézetének, hogy miután a tanítók ép úgy szolgálják a város érdekeit, mint a többi tisztviselők, nem feledkezhetnek meg a tanítókról akkor, a mikor a többi tisztviselők kedvezőbb anyagi javadalmazásáról gondoskodni fognak.

* Biharvármegye nemes családjai.

Biharvármegye ősrégi és jelenleg is előkelő szerepet játszó nemes családjaira vonatkozólag igen érdekes adatokat lehet találni a most megjelent *Magyar nemzeti zsebkönyvben*, melyet Pettkó Béla és Reiszig Ede dr a Heraldikai és Genealogiai Társaság agilis tagjai szerkesztettek. A szerzők valóban nagy tudással és még nagyobb körültekintéssel tárgyalják Magyarország nemes családjainak múltját és jelenét. A biharvármegyei nemességet illetőleg Karakas Károly, vármegyénk kiváló genealogusa közöl figyelemre méltó és értékes adatokat.

* **Nagyváradai ifjak az országos tornaversenyen.** A vallás- és közoktatásügyi kormány tegnap meghívta a nagyváradai premontrérendi katolikus főgymnázium és állami főreáliskola ifjuságát a Budapestben, piros Pünkösöd mindkét napján tartandó országos középiskolai ifjusági tornaversenyekre. Értesülésünk szerint mindkét tanintézet nagyobb csapatot szervez jelesebb tornászaiából az országos tornaversenyre s reméljük is, hogy derekasan megállják helyüket s győzelemmel fognak visszatérni intézetünk s a város büszkeségére.

* **Alfonz király házassága.** Bécsi tudósítónk jelenti telefonon: Frigyes főherceg családjával néhány héttel ezelőtt látogatásban volt a spanyol udvarnál. Már akkora híre járt hogy a látogatás a fiatal spanyol király házassági tervével van összefüggésben. A hír valóban bizonyult. Alfonz király megkérte Frigyes főherceg leányának, Margit főhercegnőnek a kezét. A főherceg a kit a spanyol király értesített házassági tervéről ellenezte a házasságot arra való utalással, hogy közeli rokonok. A spanyol király erre magáttikrárt, gr Andolinet Romába küldte, aki magánkihallgatásra jelentkezik a pápánál, hogy rávegye a házassághoz való beleegyezéséhez. A tárgyalások most folynak.

* **Óriási pestis járvány Indiában.** Bombayból jelentik: A bubo-pestis, melylyel szemben minden egészségügyi rendszabály hiábavalónak bizonyult, borzalmas mértékben kezd fellépni Indiában. Míg máskor a melegebb időszak beálltával meg szokott csapanni, ezuttal soha nem tapasztalt hevességgel lépett fel. Hetenkint körülbelül 35.000 haláleset fordul elő és a megbetegedések száma naponta átlag ezerral emelkedik. Pedig a halálesetek jelentős részét eltitkolják, minthogy egyrészt az indiai ellenszenvvel viseltetik minden egészségügyi rendszabály iránt, másrészt egy régebbi kötelező pestisszérummal való beoltásnak igen súlyos következményei lettek, a helyett, hogy javítottak volna az állapotokon és az indiai bensülöttek azt hiszik, hogy az angolok erővel elakarják őket pusztítani. A halottakat tehát eltitkolják, titokban eltemetik s természetesen a családtagokat hasonló sors éri. A bejelentett halottakat elégetik és ez a munka éjjel-nappal folyik és így is alig győzik. Vannak helységek, melyekben a lakosság háromnegyed része elpusztult pestisben, sőt egy község teljesen ki is pusztult. Az eltitkolás következménye, hogy némely kunyhóban halomszámra hevernek

a holtak és mellette a haldoklók. Hogy mily borzalmas a veszedelem, bizonyítja az a statisztika, hogy míg 1903-ban körülbelül egy millió ember pusztult el pestisben, addig a múlt évtől kezdve minden hónapra átlagosan több mint 200.000 halott esik. Az angol-indiai kormánynak nagy gondot okoz a veszedelem, de csak, mert — és ez rád vall, óh európai civilizáció! — a katonakötelesek száma egyre kevesbedik.

* **Névváltoztatások.** A belügyminiszter Nagyvárad polgármesteri hivatalához érkezett leirata szerint megengedte, hogy kiskoru Schwarcz Zsigmond »Szilágyi«-ra, Steiner Abraham »Sándor«-ra és Lénárt József »Bakonyi«-ra változtassák nevüket. A névmagyarosítók mind nagyváradai illetőségűek és lakosok.

* **Hirdetmény.** Az országos gazdasági munkás és cselédségélypénztárt megillető, az 1900 évi XVI. t. cz. 8 §-a alapján a munkaadók által fizetendő hozzájárulási díjak összeírásai kivétési lajstromai és főkönyvei a városi főszámvévőség által érvényesítetté, ezen kivetések a m. kir. Földművelésügyi miniszter ur 1100/1904 eln. számú körrendeletének 7-ik §-a értelmében márczius hó 24-től 31-ig 8 napi közszemlére a városi adóhivatal I. kerületére nézve a 21-ik, II. kerületére nézve a 15-ik, III. kerületére nézve a 26-ik sz. szobájában azzal tétetnek ki, hogy azt az érdekelt munkaadók a hivatalos órák alatt megtekinthetik. Esetleges felebbesések pedig a lajstromok közszemlére kitételére kitűzött 8 napi határidő leteltétől számított 15 napon belül a végrehajtási utasítás 8-ik §-a értelmében a városi adóhivatalnál nyújtandók be. Nagy-Várad 1905 évi márczius hó 23-án. *Lukács Ödön* tanácsos.

* **A luxemburgi nagyherceg és a Rákóczy induló.** Fiuméből jelentik: Érdekes jelenet játszódott le a minap az abbáziai Quarnero-kávéház előtt. Európa legöregebb uralkodója, a nyolczvannolcz éves *Adolf* luxemburgi nagyherceg évek óta rendes látogatója Abbázianak, ahol már mindenki ismeri. Az agg fejedelem rendesen tolokocsin tologatják ide-oda a fürdő gyönyörű parkjának utain. A nagy herceg rendkívül nyájas, jószívű öreg ur, aki a fürdőben nagy népszerűségnek örvend. A minap a Quarnero-kávéház előtt játszó cigányzenekar éppen valami magyar nótával gyönyörködtette az asztalokat sűrűn körülálló internacionális közönséget, mikor a primás megpillantotta a nagyherceg tolokocsiját, amely a kávéház felé közeledett. Rögtön félbeszakította a nótát és az egész zenekar a Rákóczy-indulóra zendített rá. A dolog némi feltűnést keltett, de magyarázata az, hogy a nagyherceg mindjárt a fürdőbe érkezésekor megüzente a cigányzenekarnak, hogy nagyon szereti hallgatni a Rákóczi-indulót. Azóta, valahányszor megjelenik tolokocsiján a kávéház előtt a cigányok nyomban rázendítenek kedves indulójára. A galamb-össz fejedelem nyájasan mosolyogva hallgatja végig a vérpezsgető magyar indulót — a cigányok pedig napi husz korona salláriumot kapnak tőle ezért a gyönyörűségért.

* **Ma pénteken** márcz. hó 24-én a »Pannonia« éttermében **nagy halestély lesz, Dréher-féle korona sör** és termelőktől beszerzett kitűnő borok. *Karner Gyula* vendéglős.

* **Mulató a Szabó vendéglőben.** Szücs Laczi kitűnően szervezett társulatát annyira megkedvelte már a nagyváradai közönség, hogy szinte bucsujáró hely lett a Szabó vendéglője, mely gyönyörű télikertté van átalakítva, a társulat egy nagyon kedves női taggal szaporodott, *Ricza Gizuska* egy nagyváradai szépleány lép fel esténként, aki csak most lépett a bretil pályára, a társulat erőssége Szücsné Ilonka a kedves szubrett énekesnő, azonkívül fellépnek még *Haber* szájharmónikus művész, ki remek számaival valóságoslag elragadja a hallgatóságot. Nagy hatással szokott énekelni *Papp Ferencz*, a jeles baritonista is, aki a nótakirály társulatának erőssége volt. A műsor utolsó és leghatásosabb

száma *Farkas Imre* jeles poéta »Vén cigány« című melodiája, amit a direktor ad elő igaz szép hatással.

* **A Lloyd kávéház orfeumában** ma este nagy tarsangi előadás az összes tagok felléptével, teljesen új műsorral. Ma lép fel *Thurzó Ilona* csodáshangu opera énekesnő a Debreczeni színház volt tagja. Fellépnek továbbá: *Arányi Emma* elsőrendű énekesnő, feltűnést keltő kosztümjeivel. *Ferenczi Kamilla* mesés férfihangu énekesnő, mint »Kukoricza Jancsi.« *Ormai Lujza* kuplé énekesnő, *Dröhlich Frida* énekesnő, *Grünau Poldi* hírneves komikus új kuplékkel, továbbá »*Seidler*« állat- és gyermekhang utánzó, *szenzácziós különlegesség*, valamint az összes tagok. Ma két kacagató bohózat lesz előadva. Családi műsor! Kezdet 9 órákor. A n. é. közönség szives pártfogását kéri az igazgatóság.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Mulató Istenek.
Szombat: d. u. A kis kofa. Este János vitéz.
Vasárnap: d. u. Gyimesi vadvirág. Este Mulató Istenek.

Mulató Istenek.

A cím és a kezdet sokkal többet ígér, mint a mennyit az egész darab ad. Az első felvonás sok kacagató mókája után a második üres, a harmadik végén pedig az az egy érdem marad, hogy a függöny éppen a végelunalmosodás (a darab hangulata csalsa ki az ilyen rőfnyire nyuló szavakat) előtt gördül le. Mértani haladványban fogy az érdekesség s éppen a zérus előtt legördül a függöny.

Meséje annyi, hogy egy éhenhalás felé közeledő színigazgató könyörgésére Jupiter szindarabot írat, operettet; de mivel az operetben házasságtörés van, azt előbb ő akarja eljátszani a valóságban. A házasságtöréshez ő a férj alakját ölti fel. Neszét veszi a tervnek Junó is és készen van a maga tervével: ő meg Jupiter földi ideáljának képét ölti fel. Jupiter mint álférj, Junót találja ott mint álteleséget. Közben hazajön az igazi férj, találkozik a férj a saját képmásával s a szolgálja is a saját képmásával, a ki nem más, mint Merkur. Ebből ártatlan félreértések kerekednek, míg végre Junó mindent megmagyaráz s ezzel a függöny legördül. Idejében. Mert már több élczt kisajtolni lehetetlen lett volna a saját képmásokkal való találkozásból.

Az a darab legfőbb baja, hogy 3 felvonásra nyújtotta a szerző azt az ötletet, ami egy felvonásban frappáns hatást ért volna el. Ugyanez áll a zenére is. Két három igen szép motívum ismétlődik, a többi hétköznapi mesterember-munka, amely se nem szoroz, se nem oszt, minden baj nélkül elmaradhat, de nem is bosszantja a nézőt. Ihlet nélkül alkotott, bár többnyire rutinus mű.

Az előadás követte a darabot: fokozatosan esett lefelé. Legjobb volt az első felvonás, amelyben *Tihanyi* pazar komikumával még partnereit is hangos kacagásra fakasztotta s csaknem megakasztotta az előadást. Mindvégig egyforma fényes sikere volt *Wlassák* Vimának. Pompás hangja, kitűnő előadása mindenkit elragadott; a kapott virágokat az egész közönség igaz elismerése kísérte. *Bérczi* és *Rédei* ötletes komikus játéka, *Békési* és *Horváth* szép éneke is részesei a darabot megmentő akciónak. *Agnelly* Irén ügyes tánca is tetszett. Persze, ha ezeket a szerző mindig kevésbé ügyesen használja ki, akkor a siker és a szereplők buzgalma is mindig kevesebb lesz. A legör-

dülő függöny örömet jelentett tehát a színpadnak is, a nézőtérnek is.

A nézőtér pedig ez alkalommal zsufolásig megtelt. Többször aligha. *Dr. K. A.*

Mulató Istenek másodsor. Lehár operettje a »Mulató Istenek« ma kerül másodsor színpadra a Szigligeti színházban, a premier szereposztásában.

Ünnepi előadások. Szombaton — tekintettel az ünnepre — két előadás lesz a Szigligeti színházban. Délután 3 órákor félhelyárral színpadra kerül »A kis kofa« operett, este pedig rendes helyárral »János vitéz« daljáték Horváth Kálmán, Agnelly Irén (Iluska), Békffy, Tihanyi, Garzó s Sümegivel a főszerepekben. A szombati előadásra már ma délután 3 órától lehet jegyeket előre váltani.

Léghajósok. A Várady—Dutka-féle 2 felvonásos operette újdonságból naponta folynak a próbák s a bájos kis operett-újdonság gyorsan halad a premier felé.

A színház legközelebbi újdonsága az »Arany patkó« lesz, a mely már be van tanulva s a jövő héten lesz a bemutatása.

Igazságszolgáltatás.

Ujságíró és főjegyző.

— Esküdtszéki főtárgyalás. —

A nagyváradai esküdtteiróság tegnap tárgyalta először e hónapban. Az esküdtbiróság egy igen érdekes sajtóperben hozott ítéletet.

Szentmiklósi József csabai lapszerkesztő állott vádlottként a bíróság előtt, azért, mert 1903 december havában egy erős hangú cikket tett közzé ujságjában, a »Békésmegyei Híradó«-ban a csabai első főjegyző, *Korosi* Lajos ellen. A támadásra a főjegyző sértése adott okot, mit *Szentmiklósi*val szemben tanusított. A főjegyző ugyanis egy villanyvilágítási értekezlet alkalmával *Szentmiklósi* szerkesztőt megsértette és kiutasította a tárgyalási teremből, holott ugyanakkor két másik ujság tudósítójának működése elé nem gördített semmi akadályt. A szerkesztőnek anélkül kellett távoznia az ülésről, hogy tudósítást írhatott volna a bizottság közérdekű értekezletéről. A szerkesztő ezen eljárásért és hogy kötelessége teljesítésében így megakadályozták éles hangú cikket irt a főjegyző ellen, a miért azután megindították ellene a bünyenyítő eljárást.

A tárgyalást *Csulyok* Béla dr. elnöktele alatt tartották meg. Szavazóbírák: *Korn* Lajos és *Szegedy* Gáspár voltak. A közzéval *Vámosy* Mihály alügyész képviselte, míg a vádlottat dr. *Telesky* Béla ügyvéd védte.

Rendes esküdtek: *Biró* János, *Zakar* István, *Illés* Ferencz, *Erős* Zoltán, *Csobánszky* Lajos, *Beczky* Lajos, *Hitter* Zoltán, *Szabó* Gábor, *id. Lukács* István, *Nagy* Gábor, *Butter* Károly és *Jancsi* Dezső.

Pótesküdték: *Malárkay* Tivadar és *Lebovits* Rudolf voltak.

Dr. *Csulyok* Béla elnök az esküdtszék megalakulása után megnyitva a tárgyalást, a vádlottat hallgatta ki.

Szentmiklósi József vádlott nem érzi magát bünyösnek, mert cikkeit közérdekből írta és tette közzé lapjában. A főjegyző rászolgált a támadásra, mert jogtalanul utasította őt ki a villamos szakszabvány értekezletéről, mit a békésmegyei főispán és alispán is elismert.

A főjegyző a kiutasítással a nyilvánosságot akarta korlátozni s ehhez pedig a törvény rendelkezésénél fogva semmi joga sem volt, mert a bizottságnak ő csak rendes tagja és nem elnöke volt. Megtörtént az is, hogy a főjegyző egyes közérdekű hírek közlését előzetes cenzurának minősíthető ukászokkal megtiltotta. Ilyen ukász a periratok között is van, melynek

kéri a felolvasását. Máskülönben a cikkét lapjában helyre is igazította s kijelentette, hogy a közleményt nem sértő szándékkal írta. A helyreigazítás után kibékült a főjegyzővel, ki megtiltotta közegeinek, hogy a Békésmegyei Híradó számára városi híreket adjanak.

Achim L. András országgyűlési képviselő tanu azt vallja, hogy a főjegyző valóságos basája Békés Csabának. Szentmiklósi a kiutasítás után rögtön felkereste őt és elmondta neki az esetet, kérve, hogy szólaljon fel a képviselő testületben a durva és jogtalan eljárás miatt. Korosi önkénye oly nagy, hogy egyszer egy közgyűlésen eltávolította a karzatról a hallgatóságot, mert olyan ügyet tárgyaltak, melyben kritika tárgyává tették az előjáróság működését. Szentmiklósi békés természetű, tisztességes újságírónak ismeri, mi mellett az istanuskodik, hogy a főispánnal nagyon jó viszonyban van s nem egyszer megtörténik, hogy Lukács György a főispán cikket ír a Békésmegyei Híradóban.

A tanuk kihallgatása után a perbeszédre került a sor, mely után az esküdtek határozathozatalra vonultak vissza.

Az esküdtek a vádlottat *nem bűnösnek* találták a terhére rótt nyomtatvány utján elkövetett rágalmozás és becsületsértés vétségében.

A törvényszék az esküdtek verdiktje alapján fölmentette Szentmiklósi Józsefet.

Az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be a vád képviselője.

TANÜGY.

A könyvtár-bizottság ülése.

Az oly régóta vajdó könyvtár kérdés ügye közeleg a megoldáshoz. Az iskolaszék kebeléből kiküldött könyvtár-bizottság, kibővítve a tanítószék 3 képviselőjével ma tartotta ülését Römmler Károly polgármester elnöklete alatt. Az ülésen jelen voltak: Réz Mihály, Sipos Orbán, dr. Adorján Ármin, Rechtené B. Zsófia, Oó Dezső és Vaday József.

A bizottság a mai ülésen a könyvtár szervezeti szabályzatát állapította meg, amelynek lényegesebb pontjai ezek:

A könyvtár címe: *községi iskolai nyilvános könyvtár*. A könyvtár Nagyvárad város művelt közönségének rendelkezésére áll, a bizottság által meghatározott helyen és időben. A tanítók ezen kívül is igénybe vehetik a könyvtárt s a könyveket hazavihetik.

A felügyeletet a közs. iskolaszék gyakoroltatja a könyvtár-bizottság által. A könyvtár-bizottság tagjai az iskolaszéki elnök, felügyelőigazgató, a könyvtár őre, a tantestületek négy képviselője s a törvényhatóság kebeléből kiküldött négy, összesen 11 tag.

A könyvtár bizottságot a közs. iskolaszék időtartamára 3 évről 3 évre választják.

A város könyvtári állást szervez. A könyvtár örül csak olyan okleveles tanító választható meg, ki a könyvtárosi tanfolyamot elvégezte. A választást az iskolaszék eszközli s megválasztása életfogytiglan tart. A megválasztott könyvtári őre, amennyiben a könyvtárkezelés nem köti le minden idejét, helyettesíteni is tartozik. Így mint tanító, tagja a nyugdíj intézetnek.

A könyvtár gyarapítására szolgálnak a beiratások alkalmával könyvtári díj címén befolyt összegek 50 százaléka az elemi iskoláknál 28 százaléka a polgári iskoláknál.

A beszerzendő könyvek jegyzékét a tantestületek állapítják meg s a könyvtár bizottsághoz terjesztik be.

A könyvtárkezelés ügyrendjét a könyvtár-bizottság dolgozza ki.

A könyvtár úgy most végleg megoldást nyert. Azonban tartunk tőle, hogy sok idő mulik el addig, míg az céljának, rendeltetésének teljesen megfelel. Ennek oka egyrészt az, hogy a könyvtár jelenleg csak 6000 kötettel rendelkezik. — Az állás szervezése, helyiségről

való gondoskodás sok időt vesz igénybe. S mindaddig, míg az a könyvtár ki nem növi magát, míg nem állhat egész nap a közönség rendelkezésére, valószínű, hogy csak diákok veszik igénybe, akik ottan fognak buvázkodni dolgozataik elkészítésénél. — Most már a város érdeke, hogy ezt a könyvtárt minél hamarabb úgy rendezze (könyvtárnok, helyiség), hogy azt a közönség igénybe vehesse.

(-y-n.)

TÁVIRATOK.

Wekerle a királynál.

Budapest, márcz. 23. (Saját tud. táv.) Wekerle 1 órakor ment a kihallgatásra s két óráig maradt a királynál. A mikor kijött Wekerle, megkérdezte egy újságíró, hogy milyen előterjesztést tett a felségnek.

— A király megkérte véleményemet és én elmondtam nézeteimet a mint azt már a múltkor ismertettem.

— Kapott-e kegyelmes uram megbízást?

— Audienciára fog-e még menni?

— Nem tudom.

Udvari ebéd.

Budapest, márcz. 23. (Saját tud. táv.) Ma este 6 órakor udvari ebéd volt, amelyen a király cercléje után a külső teremben a képviselők Tisza köré gyülekeztek, ki egész előadást tartott nekik. Azt fejtegette, hogy a legsarkalatosabb kérdés a katonai, a mire Bartha Ödö megjegyezte, hogy a gazdaságit is tartja olyan fontosnak.

— Meglátjátok, hogy a gazdasági különválást éppen azok fogják nagyon megbánni, a kik most legjobban kívánják azt.

— Hiszen a különválást vámháboru nélkül is meglehetne csinálni — felel Bartha.

— *Tisza*: A külföld oly nehézségeket fog támasztani, amelyeket legyőzni aligha lehet, különösen a német kereskedelmi szerződés megváltoztatása, amit a német agrárius többség egyszerűen meghiúsítana. Hogyan képzelitek tehát a külön vámterületet, mikor a nemzetközi szerződések tartalmazzák a legtöbb kedvezményre vonatkozó záradékot. Ausztria miatt lenne éppen legtöbb nehézségünk.

Bartha: Minden államnak tudomása van a mi viszonyunkról Ausztriával s nem támasztanak nehézséget sehoh.

Tisza: A helyzet kibonyolítása itt is a ti belátástoktól függ.

Azután a katonai kérdésekre tértek át és érdekes eszmecsere után Tisza hirtelen ráterelte a vádálhelyezési indítványra a beszélgetést és kifakadva így szólott:

— Nem bánom, velem akár mit is csináltak. Ha mindjárt fel is akasztottok az indítványokkal, mert ez személyes dolog. De elvégre is kell egy kivezető utat találni. Katonai téren tisztán a magyar vezényszó képezi az akadályokat, amely gátolja a kibontakozást. A zászló és jelvénykérdések nem. Ő felsége a 9-es bizottság programján egyáltalán nem akar tul menni.

Tisza így fejezte be beszélgetését. Ha

a katonai kérdésekben felmerült differenciákat meg lehetne oldani, minden menne, mint a karikacsapás. Nektek kell hát megtalálni az utat a kibontakozásra.

Az udvari ebéd a királytól jobbra Tisza, balra Wekerle ült. Ebéd után a külső teremben cercle volt. A király többeket megszólított. Krasznaytól megkérdezte, hogy melyik kerületet képviseli. Szalay Lászlóval a kivándorlásról beszélt. Chernochtól kérdezte:

— Egészséges a primás ur?

— Igen felség. Most készülünk a félszázados áldozásának megünneplésére.

A Héderváry tervezet.

Budapest, márcz. 23. (Saj. tud. táv.) Egyik esti újság írja, hogy a király valószínűleg Héderváry tervezetét fogadja el, amelyet egyszer már az utolsó perczben visszavont. E szerint Zselénszky-kabinet lesz Dániellel, Lánggal, Héderváryval. A többi tárczákra államtitkárok lesznek kinevezve. Ez a kormány aztán a parlament hozzájárulásával vagy a nélkül adót fog szedetni és ujonczoztatni is fog, szóval felfüggesztik az alkotmányt. E kabinet hire a szabadelpvűpártban is nagy megdöbbenést keltett s már többen kijelentették, hogy ez esetben csatlakoznak a koalícióhoz.

A király értesült arról, hogy a Héderváry terve veszedelmes lehet és az utolsó perczben megváltoztatta szándékát, magához hívatta Wekerlét, kit még az éj folyamán értesített Tisza. Wekerle azonban még több katonai engedményt kért, mint Andrássy, kit kabinetalakításra ajánlott a királynak.

Szell a királynál.

Budapest, márcz. 23. (Saját tud. táv.) Politikai körökben az a hír van elterjedve, hogy Szell Kálmán holnap kihallgatásra megy a királyhoz.

A háboru.

Tokió, márczius 23. Azt jelentik, hogy az orosz utóórs husz mértföldnyire van északra Kajuantól. A japán előórs tegnap sarkában volt. Az oroszok három főuton vonulnak vissza Kiringbe és Csacsunba.

Mozgósított hadtestek.

Budapest, márcz. 23. (Saját tud. táv.) Legközelebb hét hadtestet mozgósítanak hétszáz ezer emberrel. Így Linevicsnek 600,000 embere lesz.

NYILTTÉR.

Figyelem!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a tavaszi áruk u. m: bel- és külföldi *kalapok, nyakkendők, zephyr-ésbatisztingek, cipők, utazó- és sport-czikkék* megérkeztek s áruházamban igen jutányos árban beszerezhetők.

Tisztelettel:

Szép Mihály,
Fő-uteza, (Bazár-épület.)

Budapesti kézimunka cipők.

Kéztyűk, eszeműk és sálakötők.

LOVACRIN mesés hajnövesztőszer fóráktára.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP.

21

Angol regény.

Farnham kisasszony felállott s méltóságjeljesen így szólt:

— Fergusson doktor, maga a fogához ver minden krajcárt, mielőtt kiadja.

— Igaz, de hát ez bolondság?

— Nem; de annál nagyobb bolondság az a cél, a mért ezt teszi. — Ne szakítson félbe — figyelmeztette, mikor látta, hogy a doktornak arcába szökik a vér, s homlokát összeráncolja. Maga Graham Nellit akarja feleségül venni és bár talán nincs inyére önnek, engedje kijelentem, hogy az a leány magával egy cseppet sem törődik és soha ez életben nem fogja magát szeretni.

Fergusson doktor felugrott, de volt annyi ereje, hogy magába fojtja haragját.

— Farnham kisasszony, nem tehetek róla — felelt a legkisebb felindulás nélkül, — de kénytelen vagyok őszintén bevallani, hogy ebben nem vagyunk egy véleményen. Abban igaz van, hogy egyetlen óhajomás Graham kisasszonyt nélkül venni, és remélem is, miképp ez az óhajomás teljesül.

— Doktor, annyit mondok, ne áltassa magát hiu reménnyel; én mondom azt, hogy abból nem lesz soha semmi. Graham kisasszony annyira sem törődik magával, mint egy rossz pitykegombbal.

Fergusson doktor egészen nekiveresedett.

— Igazán nem értem, mért mondja ezt kegyed nekem? — kérdé, mialatt homloka elsötétedett.

— Nagyon sok okom van rá, — felelt Farnham kisasszony, barátságosan nyújtva feléje kezét. Először is az, hogy én őszintén szeretem magát, és fáj nekem arra még csak gondolni is, hogy milyen sokat fog majd szenvedni, ha az a leány visszautasítja szerelmét, a mi pedig egészen bizonyos. Ejnye no, ne bámuljon úgy rám, mint egy tébolyházból kiszabadult bolond! Én tudom, a mit tudok, és mondhatom önnek, hogy Nellinél hiába vesztegeti az idejét. Olyan kocsi után fut, a mely soha fel nem veszi.

Alick zavarodottan, s bambán állott előtte s a szó teljes értelmében nem tudott mit mondani, de erős volt szerelmében, hitében, s egy cseppet sem lehetett megingatni határozatában.

— Talán Nelli — az az Graham kisasszony bizta meg kegyedet azzal, hogy nekem mindezt elmondja? — kérdé határozatlanul

— Óh nem, mi soha nem beszéltünk egymással erről a dolgról. Csak hogy én nyitva szoktam tartani a szememet, a miről maga egészen megfélemedezett. Alick, én igazán sajnálom magát.

— Azt hiszem, sajnálkozása ez egyszer kárba vész, — viszonzá a doktor nevetve. — Remélem, az esküvőmön azért lesz szerencsém Farnham kisasszonyhoz.

— Meglehet, — de bizonyos, hogy nem Graham Nelli lesz a menyasszony.

— Vagy ő, vagy senki kiáltott a doktor komoran. Nekem csak Graham kisasszony lehet a feleségem.

Farnham kisasszony barátságosan megfogta a kezét.

— Ne mondjon ilyet. Remélem, majd talál egy jó kis feleséget, de viszont jól jegyezze meg, a mit mondok: a kis Nelli magának kosarat fog adni, s maga majd csak akkor ábrándul ki, ha a kicsike kimondja a Nem-et.

— De én azt hiszem, igen-t fog mondani, — felelt az orvos törhetetlen bizodalommal, kinek szerelme most erősebb volt, mint valaha.

— A makacs embert legjobb szabadjára hagyni. Fergusson Alick, ám menjen a maga útján, de emlékezzék szavaimra, ha majd be-teljesül, a mit megjósoltam. (Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.**Értéktőzsde.**

Budapest, márcz. 23.

Oszrákhitelrészvény	— — —	512.94
Magyar hitelrészvény	— — —	806.50
Leszámitoló bank	— — —	464.50
Rimamurányi	— — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	649.—
Közuti vasut	— — —	569.50
Városi villam s vasut	— — —	339.—

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, márcz. 23.

Buza ápr.-re	— — —	18.70
Buza máj.—	— — —	18.54
Rozs ápr.-re	— — —	15.08
Tengeri májusra 1905.	— — —	15.34
Zab ápr.-ra	— — —	15.22
Repcze aug.-ra	— — —	22.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 márcz 23-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	119.40
Magyar koronajárdék 4%	— — —	98.10
Magyar koronajárdék 3 $\frac{1}{2}$ %	— — —	89.45
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	— — —	222.75
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	17.2—
Osztrák járdék papírban	— — —	100.30
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.60
Osztrák járdék aranyban	— — —	1.20
Osztrák korona járdék	— — —	100.50
1860. oszt. államsorjegyek	— — —	157.75
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	16.42
Magyar hitelbank részvény	— — —	787—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	67.550
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	65750
20 frankos arany (Napoldor)	— — —	19.05
Német birodalmi márka	— — —	1120
London vista	— — —	23.995
Páris vista	— — —	95.25
20 márkás arany	— — —	2.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**„Nagyváradai Hitelbank“**

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett **törlesztéses jelzálogkölcsönöket nyújt,**

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot összeg után **5%-os** fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat. Értékpapírok, ékszerék és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.**

Egy földbirtokos írja.

Wilhelm Ferencz gyógyszerésznek és cs. kir. udvari szállítónak Neunkirchen Alsó-Ausztria.

B-Ujváros.

Felkérem, hogy postafordultával küldjön nekem az On Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító teájából két csomaggal. Küldjék ezt a teát Debreczenbe, Szathmári Gábor ház- és földbirtokosnak Debreczen, 1664. házszám. Én ajánlottam a betegnek a teát, mert avval már sokakat meggyógyítottam. Kérem tehát Ont, hogy postafordultával a kért vértisztító-teát magyar használati utasítással utánvéttel küldje meg, de minél gyorsabban. Ugyanannak a fenti betegnek még több adagra is lesz szüksége, mert azt tanácsoltam neki, hogy a teát legalább két hónapon keresztül használja. Még egyszer van szerencsém a fenti címet emlékeztetébe hozni és kérni a gyors küldést.

Tisztelettel

Liszkay Ferencz földbirtokos.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriakban.

Nagy magtár kiadó.

Várad-Velenczén a volt, Weinberger-féle telepen. Ertekezhetni a **KALAPGYÁRBAN** Friedländer Hermannál. Telefon: 143.

Olcsó kölcsön

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Kőröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiacz terén banktisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert bő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képvisellete alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottak;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel.

3. köztisztviselőknél, katonatiszteknek állami, megyei, és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközök ki.

Mindenféle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésére és minden díjazás nélkül szolgálók felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

vált takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám. 930.

ÉRDEKEL MINDENKIT,

hogy mily előnyösen lehet vásárolni **Klein Menyhért** jóhírű divatáru üzletében

Szt. László-tér, holdas templom mellett, hova naponta érkeznek szebbnél szebb *tavaszi costum pongyola*, és *blous kelmék*, *cosmanosi Dalem*, *creton*, és *zephir* ujdonságok, *Schroll siffon creàsi vásznak* és házi berendezéshez szükséges áruk, melyeket minden versenyt kizáró áron árúsít.

Uj rendszerű egység árain:

120 csm. széles gyapju pongyola és blous kelmék 58--83--115 kr Czérna és silk zefir nagy választékban — — — 11 és 19 kr
140 „ „ „ „ angol costum kelme 96--118--135 kr Cosmanosi Delin, Volin — — — — — 27--33--36 kr

TELEFON 584.

Tavaszi árjegyzék ingyen

Felhívás

a Fülleres Takaré- és Segélyszövetkezet

1905. május 1én nyitja meg

5-ik évtársulatát.

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartalma alatt — 3 éven át — hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebb összegű hetenként ismétlődő betétek által a *vagyongyűjtést* lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamatláb mellett kölcsönöket kaphassanak.

A beiratások a *Leszámitoló és Felzálogbank helyiségében* (Bémer tér, Lévai palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendők.

A vidéki beiratkozók a heti befizetéseket a postatakarékpénztár utján *portómentesen* teljesíthetik.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1905. március hó.

„FÜLLERES“
takaré- és segélyszövetkezet.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értési a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztóközönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképsz lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlápák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

A nagy elárusítás megkezdődött a Zöldfa-utcán.

Megvettük a

SZABÓ TESTVÉREK

mindkét rőfös vászon és rövidáru üzletét az egyik a *Zöldfa sörcsarnok* mellett a másik a *Zöldfa kávéházzal* szemben, a mai naptól a

nagy elárusítás megkezdődött.

Tisztelettel KOVACS L. és TÁRSA.